

Mešani zakoni

Pod mešanimi zakoni razume cerkvena zakonodaja poroke med katoličani in drugovernimi.

Mešani zakoni niso nikak problem za narode, ki niso ogroženi v svojem obstoju. Tam nikomur ne pride niti na misel, da bi prišel na dan s pomisleki, če se kakšno dekle poroči s tujcem ali če si domačin vzame ženo iz tuje narodne sredine. Take poroke le še bolj zbljujejo in povezujejo različne narode. Tako npr. pri Slovencih nihče nima nič proti temu, če si kak slovenski fant pripelje na svoj dom norveško nevesto, kot je storil to znani slovenski smučarski skakalec Ludvik Zajc. Njegova žena je postala prav popularna v Sloveniji.

Drugače pa je z mešanimi zakoni pri naši manjšini (kot sploh pri vseh ogroženih narodnih manjšinah). Za manjšino so mešani zakoni, med pripadniki manjšine in večinskega naroda, problem, ker pospešujejo asimilacijo. Ker je vpliv večinskega okolja močnejši, se skoro vedno zgodi, da se taki zakoni prilagodijo večini. So tudi izjeme, a redke. Najti jih je le kje po vaseh v okolici Trsta ali Gorice, a skoro nikoli v mestih.

Vse več in več pa je takih mešanih porok pri naši mladini. Seveda je treba upoštevati, da se ljubezen ne ozira na narodnost. Venomer pa bi morali igrati pri tako važnem življenjskem koraku, kot je poroka, vlogo tudi narodnostni oziri. Fant in dekle, ki sta zavedna in odločena ostati zvesta svojemu narodu, že od vsega začetka ne bosta »metala oči« po fantih ali dekletih večinske narodnosti, ampak se bosta zanimala za mlade vrstnike drugega spola lastne narodnosti. To je za mladeniča ali dekle, ki sta slovensko zavedna, razumljivo samo po sebi. Samo nezavednemu fantu ali dekletu je vseeno, kakšen jezik bodo govorili njegovi ali njeni otroci, ko bo stopil ali stopila v zakon.

Posebno naša dekleta kažejo v pogledu mešanih zakonov zelo malo zavednosti in trezne presoje. Pri tem so tudi mnogokrat žrtve s strani od juga privandranih ženinov, katerim diši lepa dota v denarju ali zemlji. Poznamo primere, da se dajo že pred poroko vzdrževati od svojih slovenskih nevest.

Naši vzgojitelji in zlasti starši naj bi tudi v tem pogledu vzgajali mladino, in posebno še dekleta, k narodni zavednosti in moralni trdnosti.

Novlce po svetu

V sredo je umrl predsednik Severnega Vietnama, Hošiminh. Star je bil 79 let. Zaenkrat bo imel Severni Vietnam kolektivno vodstvo.

Dr. Sabin, iznajditelj cepiva proti otroški paralizi, se zdaj ukvarja z raziskavami, da bi iznašel zdravilo proti levkemiji. V Italiji umre za levkemijo okrog 8000 ljudi vseh starosti na leto.

DRŽAVNI UDAR V LIBIJI

V ponedeljek, 1. t. m., zjutraj je presenčilo vse evropske kabinete nenadno radijsko sporočilo, da je Libija zaprla vse svoje meje. Sledila je kratka vest, da je skupina vojaških častnikov prevzela vso oblast in je proglasila »Arabsko libijsko republiko«.

Revolucija proti monarhiji je potekala po dosedanjih poročilih brez hujšega prelivanja krvi, razen nekaj ranjenih policistov. Prevrat, ki je bil v prvi vrsti naperjen proti monarhiji, vodi 34-letni polkovnik Saddrudin Buciuevi, na čelu skupine »svobodnih unionističnih častnikov«.

Vzroki, ki so privedli do revolucije, pa niso samo protimonarhistični, ampak jih je treba iskati tudi v sedanjem vrenju in prebujenju vsega arabskega sveta ter nič manj v izrednem gospodarskem dvigu nekdanje peščene Libije.

Ogromna dežela, ki meri en milijon sedemstotisoč kvadratnih kilometrov, a ima samo en milijon in sedemsto tisoč prebivalcev, je bila do leta 1911 pod turško nadoblastjo. Razen nekoliko rodovitnega obalnega pasu je vsa notranjost gola peščena puščava z redkimi zelenicami za skupine revnih arabskih nomadov. Ko je leta 1911 Libija postala italijanska kolonija, so se nekoliko razvila le obalna mesta. Leta 1951 je pa v Libiji kot samostojni monarhiji zavladal z angleško pomočjo kralj Idris iz rodu Senussitov. Vodil jo je kot politični in verski poglavar s precej trdo roko. Majhen videz demokracije je dajala od meščanov voljena spodnja zbornica. Kralj je bil pa kljub šejkovski politiki zahodno usmerjen. Združenim državam in Veliki Britaniji je dovolil ustanovitev velikih letalskih oporišč v Wheelusu in Al Ademu. Izmed vseh arabskih držav je bila Libija najmanj nacionalistična. Ima samo sedem tisoč mož številno armado, toda do zob moderno opremljeno z ameriškim in angleškim orožjem.

NAFTA SE ENKRAT ODLOČA

Do tolikšnega vzpona se je mogla Libija povzpeti, ko so pod peščeno odejo odkrili bogata naftna ležišča, ki so za ameriški, venezolanski in sovjetski četrti najboljša na svetu. Lansko leto je proizvodnja petroleja dosegla 900 milijonov barilov. Glavni delež pri črpanju tekočega zlata imajo tuje in tudi italijanske petrolejske družbe, a v državo se je stekalo toliko denarja, da je srednji dohodek vsakega prebivalca, ki je znašal leta 1951 okrog 39 dolarjev, poskočil leta 1966 kar na 500 dolarjev. Bogastvo se je še potrojilo z novimi petrolejskimi vrelci po letu 1967, ko je Nasser zaprl suški prekop in so postale vse evropske države navezane na zapadna in libijska petrolejska ležišča.

Prav ta naraščajoča blaginja je dvignila poleg gospodarske tudi kulturno raven vsega ljudstva. Višja izobrazba je pa pokazala še

drugi konec palice. Razvila se je kritika fevdalnih in patriarhalnih razmer pod sultanom Idrisom, ki ima že 80 let. Rodil se je tudi arabski nacionalizem pod Nasserjevim vplivom. Zato je libijska vlada pod pritiskom arabske radikalne struje plačevala Egiptu in Jordaniji že nekaj let po 30 milijonov šterlingov podpore.

Če presodimo vse te elemente, je res težko izločiti pravo jedro te septemberske revolucije. Vžgala se je v odsotnosti starega kralja, ki je šel v neko turško zdravilišče. Njegov namestnik, princ El Hassan se je brž prvo uro prevrata odpovedal svojemu mestu in je pozval vse prebivalstvo, naj podpre novo republiško vladavino. Stari kralj, ki je odpoval medtem v neko grško kopališče je sprva izjavil, da se bo kmalu vrnil domov, potem pa je začel iskati zveze z angleškim zunanjim ministrstvom.

Zmedo tihe revolucije so povečale še izjave nove libijske vlade, da priznava vse pravice tujemu kapitalu v državi.

Posledice udara, ki se zdi prvi hip še nekam nedolžen, pa utegnejo imeti velikanske posledice v ravnotežju svetovnih sil v Sredozemlju. Odvisno je vse od bodoče politike Libijske republike, ki bo morala izbrati med zapadnjaško ali sovjetsko-arabsko smerjo.

Saragat bo obiskal Jugoslavijo

Tiskovni urad pri Kvirinalu je v torek izdal uradno sporočilo, da bo predsednik republike Saragat dne 2. oktobra šel na obisk v Jugoslavijo. Obisk bo trajal pet ali šest dni in se bodo o njegovih podrobnostih še sporazumeli po redni diplomatski poti. Predsednika Saragata bo na obisku v sosedni državi spremljal zunanji minister Aldo Moro.

Mislimo, da ni potrebno posebej podčrtati pomena napovedanega obiska, saj je dovolj, če ugotovimo, da bo to prvo srečanje na najvišji ravni v vsej dosednji zgodovini italijansko-jugoslovanskih odnosov. Zato tudi italijanski tisk že danes opozarja na pomen bližnjega obiska, ki bo gotovo še bolj poglobil sedanje sodelovanje obeh držav na vseh področjih in hkrati gotovo koristil stvari miru v Evropi, glede na posebni položaj, ki ga ima Jugoslavija v mednarodni politiki, in na svojstveno vlogo, ki jo Italija namerava razvijati v okviru zahodnega tabora in zlasti atlantskega zavezništva.

Obisk visokih italijanskih predstavnikov v Jugoslaviji bo tudi odlična priložnost, da med še nerešenimi problemi, ki zadevajo dvostranske meddržavne odnose, pridejo do primerne izraza manjšinska vprašanja. Slovenci v Italiji, ki smo se vedno zavzemali za vzpostavitev dobrih in tesnih stikov med dvema državama, želimo, da bi tudi problemi naše manjšine ob tem obisku zabeležili »kvaliteten skok«.

Politični položaj v Sloveniji

Kot je poročal 3. t. m. slovenski dnevni tisk, je imel sekretariat centralnega komiteja ZK Slovenije dan prej sejo, na kateri je obravnaval priprave za javno razpravo o sedanjem političnem položaju v Sloveniji ter o pripravah za sejo centralnega komiteja.

JAVNA RAZPRAVA

Kot je poročalo »Delo«, bo »osnova za javno razpravo v Zvezi komunistov Slovenije... gradivo s 16. seje izvršnega biroja predsedstva ZKJ... dalje gradivo z dvodnevne razširjene seje sekretariata CK ZKS, poročilo predsednika Franca Popita o idejno-politični dejavnosti ZK Slovenije po 16. seji izvršnega biroja in razprava Edvarda Kardelja na seji izvršnega biroja, ki je bila 30. avgusta na Brionih. To bo hkrati tudi gradivo za sejo centralnega komiteja ZK Slovenije. Plenum centralnega komiteja bo razpravljal in sklepal o predlogu resolucije o aktualnih idejno-političnih vprašanjih, sekretariat pa se je dogovoril, naj bi pripravili predloge stališč, ki naj bi jih vsebovala resolucija. Na seji sekretariata so se podrobno dogovorili, kako naj bi organizacijsko in vsebinsko pripravili javno razpravo o aktualnih idejno-političnih problemih v Sloveniji. Poudarili pa so, naj ne bi sklicevali kakšnih izrednih konferenc, saj bodo jeseni itak redne konference organizacij Zveze komunistov. Pri tem pa ne gre zgolj za informiranje članstva o poteku sej izvršnega biroja predsedstva ZKJ in sekretariata CK ZKS, marveč za to, da komunisti v javni razpravi odkrito obravnavajo probleme, posebej tiste, s katerimi se sami srečujejo pri družbeno-političnem delovanju v svojem okolju... Znova so na seji poudarili, da znotraj Zveze komunistov ne more biti koeksistence teženj z različnih idejnih pozicij, ampak se je treba odločno postaviti po robu vsem antisocialističnim pojavom in težnjam.«

POROČILO FRANCETA POPITA

Tako »Delo«. V isti številki omenjenega osrednjega slovenskega dnevnika je objavljeno poročilo o aktualnih idejno-političnih vprašanjih v Sloveniji, ki ga je imel Franc Popit, predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije, na seji izvršnega biroja predsedstva ZK Jugoslavije dne 30. avgusta na Brionih. V svojem poročilu je izjavil o trenutnem položaju v Sloveniji med drugim naslednje:

»Kar zadeva položaj v Sloveniji, lahko rečemo, da se je pomiril. Sli smo v politični boj z namenom, da umirimo položaj, da spravimo razpoloženje v stanje, ki ne bo naelektreno in ki ga ne bo obremenjevala konkretna razprava o cesti. Bistveno je k pomiritvi pripomogla 13. avgusta. Nadalje so člani republiškega in občinskih aktivov ZKS ugodno ocenili razpravo na izvršnem biroju, ko so brali stenogram. Branje stenograma je pripomoglo, da so postale prve reakcije na komunike izvršnega odbora razumnejše in bolj umerjene... Čeprav so še vedno prisotni neki elementi krize zavesti, ki otežujejo do konca trezen pogovor o vseh aktualnih vprašanjih, so se organizacije ZK, pa ne samo organizacije, ampak tudi večina članov ZK, lotili vseh problemov konstruktivno, demokratično in pošteno. S tem so potrdili, da je velika večina komunistov kljub omahovanju, ki je nastalo zaradi te afere, tesno povezana z idejno in politično usmeritvijo ZKJ.«

VLOGA OBČINSKIH SKUPŠČIN

Franco Popit je tudi dejal v svojem poročilu: »Komunisti podpirajo izvršni biro v obsodbi političnega pritiska in zahtevajo, da se upre vsem pritiskom povsod, kjer bi nastali. Pri tem navajajo konkretne primere, da je bilo to v nekaterih drugih primerih drugače. Priznavajo, da je bila cestna afera politični pritisk, počasi spoznavajo nedopustnost in škodljivost tega za samoupravljalni sistem in mednarodne odnose. Toda težave nastajajo in nam otežujejo hitrejši korak naprej v razčiščevanju tega problema s sprejetjem obsodbe oblik, o katerih govori izvršni biro v svojem komunikeju. Konkretno je s tem mišljena vloga občinskih skupščin in drugih organov, ki so se sestali. Njihovo mnenje je, da so skupščine kot samoupravni mehanizem imele pravico, da zahtevajo od zveznega izvršnega sveta in od republiškega izvršnega sveta pojasnila v zvezi s finansiranjem cest in da povedo svoje mnenje. Zato zavračajo ocene nekaterih razprav, češ da je šlo za pritisk ulice.«

O PRIPADNOSTI JUGOSLAVIJI

»Ob tej priložnosti naj poudarim našo pripadnost Jugoslaviji, ki ni bila nikoli sporna,« je nadaljeval Popit. »Vsakemu komunistu in tudi velikanski večini Slovencev sploh je jasno, da je Jugoslavija edino oporišče obstoja in napredka slovenskega naroda, pa tudi, kakšna bi bila naša usoda v kakršnikoli drugi alternativi. Prav tako je ideja o neodvisni socialistični samoupravni Sloveniji iluzija, pa ne samo kot socialistični samoupravni Sloveniji, marveč o neodvisni Sloveniji sploh. Vemo in ljudje čutijo, da je elementarni politični in prav toliko tudi ekonomski interes na-

rodov Jugoslavije kot majhnih narodov, in to vseh po vrsti, takšen, da mora biti njihova skupnost zelo solidna zgradba. Tisti, ki mislijo, da se bo stavba nekega dne podrla in da se je potrebno nekako na to, če bi se podrla, pripraviti, se varajo. Zavedamo se, da je prihodnost jugoslovanske federacije problem samo toliko, ali jo bomo še naprej gradili kot socialistično samoupravno demokracijo, ali jo bodo gradile napredne socialistične sile, ali pa bodo njene nosilke popolnoma druge, reakcionarne ali stalinistične konservativne sile. Toliko na kratko o tem, čeprav nas čaka v Sloveniji še vztrajen idejni boj za razumevanje tistega, kaj je nosilec napredka v Sloveniji, katere sile so nosilke tega napredka in katere ga zavirajo...«

REPUBLIŠKI IZVRŠNI SVET BO POJASNIL VES POLOŽAJ V ZVEZI Z AVTOCESTO

Franco Popit je ob tej priložnosti tudi naznanil, da bosta sklicana republiški izvršni svet in skupščina. Republiški izvršni svet pa bo čez nekaj dni pojasnil ves položaj v zvezi zavtcesto »s političnega stališča in obenem, kaj pomeni to materialno, prikazal bo način finansiranja in povedal, kaj to pomeni za slovensko gospodarstvo, za standard ljudi v Sloveniji in za drugo negospodarsko potrošnjo.«

—o—

LAUSCHE SPET GUVERNER OHIA?

Kot se je zvedelo iz slovenskih krogov v Clevelandu, namerava bivši demokratski senator Frank Lausche ponovno kandidirati za guvernerja države Ohio.

Lausche je slovenskega rodu. Njegovi starši so prišli z Dolenjskega in tudi sam dobro in rad govori slovensko — z dolenjskim naglasom. Rad tudi hodi v slovensko družbo.

V ameriškem kongresu so zdaj trije Slovenci.

Gromiko pri Titu

PRVI SLOVENEK V SEVERNI AMERIKI

Dosedanje zgodovinske razprave o prvih Slovencih v Severni Ameriki so večinoma prezrle, da je prvi Slovenec, kolikor nam je mogoče dokazati, prišel tja že zelo zgodaj. Bil je to jezuitski misijonar p. Mark Anton Kapus (1657-1717), ki se je rodil v Kamni gorici in je umrl v mestu Matape v sedanji severni Mehiki. Dokaze imamo, da je imenovan misijonar prišel že leta 1687 v sedanjo mehiško provinco Sonora, malo južno od sedanje držav meje v Arizoni, toda kot jezuitskemu predstojniku vseh misijonov v provinci je njegovo področje segalo daleč v sedanjo Arizono, približno na vse ozemlje, ki so ga v Združenih državah pridobili s tako imenovanim Gadsden Purchase leta 1853.

Misijonar Kapus ima zasluge tudi za zemljepisno odkritje, ker je bil leta 1694 član odprave, ki je odkrila, da Kalifornija ni otok, kot so popreje mislili španski mornarji. Čeprav so p. Kapusa poznali Slovenci že v času njegovega življenja, je njegovo ime zašlo pozneje v pozabljenje.

—o—

Neki švicarski dnevnik je poročal, da je pobegnil sin sedanjega glavnega sekretarja češkoslovaške komunistične partije Gustava Husaka v Švico in zaprosil tam za politično zavetje. Mladi Husak je univerzitetni študent.

V torek zjutraj je prišel sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko na petdnevni uradni obisk v Beograd. Sovjetski obisk ima izrecno politične cilje. Izgladil naj bi politična in tudi socialno-teoretska nasprotja med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Gromiko je po beograjskem radiu izjavil, da sta sovjetska vlada in stranka zainteresirani na razvoju z Jugoslavijo. Dejal je, da imata obe državi iste ideale socializma in komunizma. Veže ju prijateljstvo v protinacistični vojni in veruje, da bodo beograjski razgovori utrdili medsebojne vezi.

Beograjska »Borba« pa piše, da se bo sovjetski minister prepričal, kako zelo želi Jugoslavija vzdrževati prijateljstvo in sodelovanje s Sovjetsko zvezo na temeljih neodvisnosti, suverenosti in nevmešavanja ene države v notranje zadeve druge.

S tem je »Borba« potrdila pisanje »Književnih novin«, ki so obdolževale Sovjetsko zvezo zaradi njenega vdora na Češko. Ob Gromikovem prihodu je pa bila ta revija zaplenjena.

Sovjetskega ministra je včeraj sprejel tudi predsednik Tito na Brionih. Danes pa je Gromiko obiskal Zagreb, kjer so se zaključili sovjetsko-jugoslovanski razgovori.

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

S predavanjem univerzitetnega profesorja, dr. Frana Zwitterja z ljubljanske univerze so se v soboto, 30. t. m., začeli v Dragi »študijski dnevi«, ki jih je letos že četrty priredilo društvo slovenskih izobražencev iz Trsta. Za mnoge slovenske izobražence iz Slovenije, iz zdomstva in predvsem iz zamejstva je postala Draga, prijazna vasica ob obronkih tržaškega Krasa, ne samo kraj srečanj in spoznavanj, temveč predvsem mesto, ki nudi priložnost za bogato primerjavo in izmenjavo mnenj ter stališč o aktualnih problemih, s katerimi se takorekoč dnevno spoprijema slovenski intelektualci. To misel je tudi letos lepo poudaril društveni predsednik, prof. Jože Peterlin, ko je v uvodnih besedah pozdravil letošnje udeležence študijskih dni in jim hkrati obrazložil spored predavanj.

Prof. Fran Zwitter je govoril o prelomnih razdobjih v slovenski zgodovini v 20. stoletju. Kot je sam poudaril, predavanje ni moglo izčrpati celotne snovi, saj bi bilo tudi nemogoče, vendar je kljub temu odlično orisalo glavne in bistvene silnice, ki so v tem stoletju ustvarjale slovensko zgodovino in kakorkoli pogojevale njen razvoj. Priznati je treba, da je predavatelj z znanstveno objektivnostjo in odmaknjenostjo obrazložil dogajanja, ki saradi časovne bližine še niso popolnoma dognana, oziroma so v določenih podrobnostih še sporna. Govornik je vsekakor nudil poslušavcem obilo snovi za razmišljanje, kar je bil, kot je sam naglasil, njegov glavni namen.

Prvi večer se je zaključil z razpravo, ki so se je udeležili mnogi poslušavci, katerim je predavatelj tudi prijazno in izčrpno odgovarjal.

V nedeljo dopoldne je dr. Rudolf Klinec, nadškofijski kancler v Gorici govoril o manjšinskem vprašanju v luči naravnega prava in krščanske etike. Njegovo predavanje je bilo podkrepjeno s številnimi citati slovenskih, italijanskih in nemških znanstvenikov, ki so se ukvarjali z manjšinsko problematiko. Poslušavci so govornikovim izvajanjem napeto sledili, čeprav je bila snov precej zahtevna in je predavanje bilo tudi precej dolgo. Splošna želja udeležencev je bila, da bi predavanje bilo objavljeno tudi v italijanskem in nemškem jeziku, da bi bilo tako dostopno tudi avstrijskim in italijanskim krogom, kateri so posebej zadolženi za reševanje in zlasti pravilno ter pravično razumevanje manjšinskih vprašanj.

Po predavanju prof. Zwitterja je govoril dr. Janko Zerzer iz Celovca, ki je predavanje posvetil usodnemu plebiscitu leta 1919 na Ko-

roškem, tako da letos »obhajamo« njegovo 50-letnico.

Urednik lista »Družina« iz Ljubljane, Drago Klemenčič je nato s pomočjo statističnih podatkov in izsledkov nekaterih socioloških raziskav poskusil, kot je sam poudaril, prikazati današnje versko stanje v Sloveniji. Nanizal je celo vrsto zanimivih in poučnih podatkov, kar je opravil brez trohice cenenege triumfalizma ali kakega vitimizma, temveč z velikim čutom za pravi krščanski optimizem. Oba govornika sta nato odgovarjala na vprašanja, ki so jih postavljali posamezni diskutanti.

Popoldan pa je bil posvečen izredno aktualnemu, a hkrati kočljivemu vprašanju: »Kakšno pot naj izbirajo Slovenci za svojo ohranitev in za najboljšo narodno uveljavitev«. O tej temi je prvi govoril pisatelj Boris Pahor.

Prof. Pahor je skušal dosednji razvoj

slovenskega naroda premotriti, opirajoč se pri tem na analizo značaja tako posameznega slovenskega človeka kot slovenske celote. Po njegovem je bila in je slovenska usoda tesno povezana s svojiskim značajem slovenskega človeka, pri katerem prihaja predvsem do izraza njegov »materinski čut«, to je potreba, da se venomer na nekoga naslanja, medtem ko mu manjka »moškosti«, to je volje, da sam prevzame skrb za lastno usodo. Izход in od pomoč današnjemu stanju vidi govornik predvsem v prizadevanjih, da se postopno iz-

(Nadaljevanje na 8. strani)

KNJIGA V 40 JEZIKIH

Do danes je prav gotovo najbolj prevajana slovenska knjiga Jurčičeva zgodovinska povest »Jurij Kozjak, slovenski janičar«. Izšla je pri Mohorjevi družbi že leta 1864 in je tedaj komaj devetnajstletni pisatelj prejel za njo prvo nagrado omenjene založbe.

Danes je prevedena že v 40 jezikov. Tiskanih prevodov te povesti je že 19, drugi so še v rokopisih.

Čehi so postali apatični

Imel sem priložnost, da sem se pogovarjal s Čehi, ki so šele te dni prispeli na Zahod, po raznih opravilih. Tako sem srečal med drugim nekega še mladega znanstvenika in njegovo ženo, ki je inženirka. Oba sta bila svoj čas že tudi na nekem mednarodnem simpoziju v Ljubljani, sta zaljubljena v slovenske Alpe in poznata več slovenskih osebnosti. V pogovoru o zadnjih dogodkih na Češkem sta pokazala globok pesimizem in tudi precejšnjo mero apatije. Po njunem mnenju bo sovjetska zasedba Češke zelo dolgo trajala, vsekakor tako dolgo, dokler ne nastopi kakšna odločilna sprememba v Sovjetski zvezi sami, ki bi odstranila z oblasti sedanjo skupino in spravila na vrh kake druge, politično modrejše in svobodoljubnejše osebnosti. Toda v skorajšnjo tako politično spremembo v Sovjetski zvezi ne verjameta. Simptomi za to — kot npr. protesti raznih sovjetskih pisateljev in drugih izobražencev — se jima zdijo prešibki in notranji odpor v Rusiji preneznaten.

Pred češkim narodom vidita dolgo razdobje podjarmljenosti sovjetski politični hegemoniji in ideologiji, Za Čehe vidita eno samo možnost: vztrajati dokler ne napočijo boljši časi. Z odkritim odporom se po njunem mnenju ne da nič doseči. Dogodkov v Pragi in v drugih čeških mestih nista niti omenila. Po zelo težko dobili potne liste za tujino. Tudi njunem mnenju bodo Čehi in Slovaki odslej odnadvaj, ki sta bila povabljeni na 6-dnevno

študijsko potovanje v Italijo (kot strokovnjaka je povabila njega neka mednarodna ustanova), sta le težko dobila potna lista.

Vprašal sem ju, če ju ne mika, da bi ostala na Zahodu. Dejala sta, da ne. Nimata poguma, da bi začela življenje spet iz nič, čeprav nista pustila doma otrok. Prepričana sta, da emigracija ne more ničesar doprinesiti k osvoboditvi Češke. Tudi dosedanje delo češke emigracije se jima zdi brezuspešno. Iz njiju je govorila sama vdanost v usodo, ali bolje: apatija. Čakati, da bo prinesel čas, kar bo pač prinesel.

V pogovorih z raznimi drugimi Čehi sem ugotovil, da je taka apatija med njimi danes zelo razširjena. Gotovo je bila ravno ta apatija vzrok, da se v Pragi na obletnico zasedbe ni zgodilo tisto, kar so v zahodni Evropi vsi pričakovali in o čemer so bili prepričani tudi češkoslovaški oblastniki in sovjetski okupatorji — burne ulične demonstracije proti okupacijski oblasti. Do demonstracij je sicer prišlo, a bile so dosti manj burne in dosti manj množične, kot so vsi tuji komentatorji in zahodni listi predvidevali.

Glavni vzrok današnje apatije je najbrž razočaranje nad lastnim državnim vodstvom, saj so se razodeli isti ljudje, ki so lani do zasedbe znali tako navdušiti ljudstvo za svojo svobodoljubno politiko in reforme, kot neodločneži, slabiči in celo dvoličneži. Dokazali so, da jim je vendarle najvišji cilj oblast, pa četudi jo morajo deliti z okupatorji. Čehi so danes tipičen — in žalosten — primer naroda, ki je izgubil zaupanje v svoje voditelje.

Hkrati pa vendarle ni mogoče kar tako mimo osebne tragedije teh voditeljev, ki so bili mučeni v stalinističnih zaporih, najhuje ravno Husak, dolgo zaprti, nato pa so ponovno sprejeli boj s stalinizmom, ga premagali in spet vzbudili v češkem in slovaškem narodu up v svobodo in neodvisnost. Po sovjetski zasedbi so se znašli v oblasti Rusov in nekateri med njimi so bili spet zasramovani, tepeni in poniževani ter so se morali bati za svoje življenje. Dolgo so se borili, da bi rešili reforme, o katerih so sanjali. Zdaj podlegajo drug za drugim. Zakaj ne odstopijo? Na to Čehi ne znajo odgovoriti. Le zmigujejo z rameni.

Ivan Cankar bo dobil spomenik v Ljubljani

Pisatelj Ivan Cankar še vedno nima v središču slovenskega naroda, v Ljubljani, svojega spomenika. Na Rožniku, kjer je preživel zadnja leta, so sicer že pred časom uredili njegovo spominsko sobo. Pod cerkvijo pa so mu postavili samo skromni doprni kip.

Že več let se slišijo glasovi, ki bolj ali manj glasno opozarjajo, da mora dobiti Cankar dostojen spomenik v Ljubljani. Lani, ko se je ves slovenski narod ob petdeseti obletnici Cankarjeve smrti poklonil svojemu genialnemu sinu, so končno ustanovili iniciativni odbor za postavitev spomenika Ivanu Cankarju.

K internemu natečaju za izdelavo osnutka je

odbor povabil osem najvidnejših slovenskih kiparjev, zastopnikov vseh generacij in umetniških smeri. To so Stojan Batič, Janez Boljka, Peter Černe, Boris Kalin, Zdenko Kalin, Janez Lenassi, Slavko Tihec in Drago Tršar.

Z zbiranjem prispevkov za spomenik so že začeli. Deset slovenskih gospodarskih podjetij je že obljubilo denarno pomoč, pa tudi nekaj posameznikov je že poslalo prispevke. Dobro bi bilo, da bi tudi mi tržaški Slovenci dali vsaj svoj simbolni prispevek za spomenik velikemu slovenskemu pisatelju, ki se je zanimal za Slovence v Trstu.

Spomenik bo stal v središču Zvezde in postavili ga bodo najpozneje do jeseni leta 1970.

Tržaškega

„Kraška ohcet“ letos ves teden

V repentaborski občini so priprave za »Kraško ohcet« — letos za »Kraški teden« — v polnem razmahu. Domači fantje so že posekali bore, ki bodo nosili »kalonje«, žene in dekleta pripravljajo in urejajo svoje narodne noše, gostilničarji se mučijo s sestavo receptov kraških jedi, s katerimi bodo nastopili na gastronomskem tekmovanju. Kamnarji pripravljajo »javo«, kjer se bodo pomerili s svojimi nabrežinskimi tovariši, predice pa so spravile s podstrešij kolovrate, na katerih bodo pokazale, kako urno še sukajo volnene kosmiče v tanko nit. Delo je torej v polnem teku in sredi teh priprav smo se obrnili na predstavnika zadruga »Naš Kras«, da nam kaj pove o letošnji »Kraški ohceti«.

Že lanska »Kraška ohcet« je zahtevala precej organizacijskih naporov, letos pa ste si naložili še težje breme »Kraškega tedna«. Zanima nas, kdo oziroma koliko ljudi sodeluje pri organizaciji letošnje prireditve?

»Organizacijo "Kraškega tedna" vodi upravni odbor naše zadruga ob tesnem sodelovanju Odbora za pripravo »Kraške ohceti«, ki so ga občani repentaborske občine izvolili po lanskem prireditvi in v katerem je tudi predstavnik občine. Pri pripravah pa sodelujeta tudi Slovenska prosvetna zveza in Slovensko gledališče v Trstu, ki nam pomagata zlasti s tehničnimi pripomočki. Koliko ljudi sodeluje pa je težko reči, prav gotovo da nekaj desetina.«

V čem je značilnost oziroma kaj ste hoteli prikazati s »Kraškim tednom«?

Medtem ko »Kraška ohcet« prikazuje le en običaj, smo hoteli s »Kraškim tednom« obuditi zanimanje tudi za druge dejavnosti na področju dela in kulture. Prav zaradi tega smo v teden vključili prikaz dela, ki ne obstaja več (tekmovanje kamnarjev in predic), razstavo naših narodnih noš, ki so sestavni del ljudske kulture in tradicije, ter nastope godb in zborov, brez katerih si slovenskega kulturnega in družbenega življenja ne moremo zamisliti.«

Torej je prireditev namenjena v glavnem Slovencem?

»Slovencem in Italijanom. Slovencem zato, da ne pozabijo na šege in navade svojih prednikov, da obudijo spomine na še ne tako stare čase, namenjena pa je predvsem mlajšemu rodu, katerega dolžnost je, da bo za nami posredoval tradicije in izročila ljudske kulture našim zanamcem.

Namenjena pa je tudi Tržačanom italijanske narodnosti, ki poznajo Kras v glavnem zaradi njegovih naravnih lepote in zaradi kraških »oštarj«. Prav je, da spoznajo Kras tudi s človeške plati, da vidijo, kako so naši stari in naši predniki živeli pred petdesetimi, pred sto in več leti, da se na lastne oči prepričajo o kulturni tradiciji našega ljudstva, ki nam jo — žal še danes — marsikdo zanika.

Končno pa je prireditev namenjena tudi ljudem izven naših krajev, tujim turistom na primer, ki bodo imeli lepo priložnost, da vidijo nekaj novega in da se v veseli družbi tudi zabavajo.«

Omenili ste kraške »oštarje«. Slišali smo, da bodo v tem tednu repentaborski gostilničarji tekmovali, kdo bo pripravil najboljše kraško kosilo. Ali tudi to spada v »prikaz dela, ki ne obstaja več«?

»Prav gotovo. Kje pa dobite še danes na Krasu, recimo, mineštro z repo, ali pa ajdovo polento, ali kuhane štruklje? To so jedila, ki so izginila z jedilnikov kraških gostiln, ker zahtevajo preveč dela in dajo premalo zaslužka. Tekmovanje bo pokazalo, če si ljudje še

želijo takih in podobnih jedi in torej če se bodo gostilničarji prepričali, da spadajo na Kras predvsem kraška jedila.«

Še zadnje vprašanje: Ali ste pomislili na promet v nedeljo, in zlasti še na dejstvo, da je prav ta dan na Opčinah procesija?

»Pomislili smo na eno in drugo. Glede prometa naj omenim, da bodo nekatere ceste zaprte, po drugih pa bo uveden enosmerni promet. Vsekakor pa bi želeli, da bi se obiskovalci naše prireditve v čimvečjem številu posluževali avtobusa, ki bo vozil neprenehoma na krožni progi z Opčin preko Repentabra in Repna speč na Opčine.

Glede procesije, ki jo omenjate, pa smo se že domenili, da bo naš popoldanski folklorni nastop začel ob 17. uri, tako da ne bosta obe manifestaciji istočasno.«

—0—

ŠOLSKA OBVESTILA

Ravnateljstvo državne srednje šole »Fran Levstik« na Proseku sporoča, da je vpisovanje za šolsko leto 1969-70 vsak dan do vključno 25. septembra.

—0—

Ravnateljstvo državnega učiteljskega »A. M. Slomšek« v Trstu, ul. Caravaggio 4, obvešča, da so vpisovanja za šolsko leto 1969-70 vsak dan od 10. do 12. ure in se bodo zaključila 20. septembra. Informacije v tajništvu zavoda.

Proslavili so prosvetni jubilej na Kontovelu

Letos poteka 80 let, odkar so na Kontovelu ustanovili svoje prosvetno društvo »Danica«, ki je razvijalo svojo bogato delavnost tja do nasilne ukinitve za časa fašizma.

Kontovelci so hoteli dostojno proslaviti ta jubilej in počastiti spomin sorojakov, ki so toliko žrtvovali za svoj narod. Zato so v nedeljo imeli na dvorišču domače društvene gostilne večjo kulturno prireditev. Ob tej priložnosti so se hoteli tudi oddolžiti spominu velikega sorojaka, prosvetnega delavca in pisca gledaliških iger Jaka Štoka, ki je bil zelo zaslužen tudi na gospodarskem področju. V nedeljo so mu odkrili na pročelju društvene gostilne lepo spominsko ploščo.

V kulturnem delu sporeda je imel priložnostni govor domačin, sedaj živeč v Ljubljani, Bogomil Gerlanc. V gosteh je bil pevski zbor iz Brežic v Sloveniji, ki je zelo ubrano odpel vrsto narodnih, ki jih je občinstvo toplo sprejelo. Prav tako je bil deležen aplavza pevski zbor »Vasilij Mirk«. Vsaka pohvala tega zbora je pravzaprav odveč, saj sta njego-

va kvaliteta in marljivost zdaj znani ne samo doma in v matični domovini, temveč tudi širom po svetu: njegovo gostovanje na škotskem je pustilo globoke posledice, ki so temu zboru samo v čast. Na proslavi je sodelovala tudi proseško-kontovelska godba na pihala.

Na proslavi sami pa so v ljudske noše oblečena dekleta prodajala lično brošuro, v kateri dobimo zelo zanimive članke, ki so jih napisali Bogomil Gerlanc, Marjan Pertot, Samo Pahor, Drago Štoka in Franc Štoka. Vsi prispevki izražajo globoko ljubezen do rodne vasi in zavzetost za njene probleme.

Takšne proslave so vse pohvale vredne, saj imajo cilj počastiti spomin in delo naših prednikov ter vlti mladini ljubezen do domače grude in slovenske besede. Imajo poleg tega pa tudi namen pritegniti in navdušiti mladino za globlje kulturno delo v slovenskem zamejstvu.

—0—

ŠOLA GLASBENE MATICE — TRST

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice se vrši vsak dan v pisarni Glasbene Matice (ul. R. Manna 29) od 9. do 12. ure do 13. septembra.

Vpisovanje v Trebčah bo v torek, 9. septembra, od 19. do 20. ure.

Vpisovanje na Proseku bo v torek, 9. in v petek, 12. septembra, od 18. do 20. ure.

Vpisovanje v Nabrežini bo v sredo, 10. septembra, od 9. do 12. ure.

Pričetek pouka bo v ponedeljek, 15. septembra.

VPIŠOVANJE V DRŠAVNI ZNANSTVENI LICEJ »FRANCÉ PREŠEREN« V TRSTU

Ravnateljstvo državnega znanstvenega liceja »Francé Prešeren« v Trstu javlja, da traja vpisovanje v vse razrede znanstvenega liceja, višje gimnazije in klasičnega liceja na Vrdelski cesti vsak dan od 10. do 12. ure do vključno 25. septembra 1969.

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

SLOVENSKI ZBORI NA TEKMAH

Na osmem mednarodnem pevskem tekmovanju, ki ga prireja pevsko društvo »Seghizi« v Gorici za dneve 20. in 21. septembra, bo nastopilo v različnih kategorijah 41 italijanskih in tujih pevskih zborov. Iz Jugoslavije bodo prišli Komorni moški zbor iz Celja, Mešani zbor France Prešeren iz Celja in Združeni pevski zbor z Jesenic. Poleg teh še hrvaški zbor »Moša Pijade« iz Zagreba in makedonski povski zbor iz Skopja.

Od naših pevskih zborov bosta nastopila samo dva, zbor »Vasilij Mirk« s Proseka-Kontovela in »Jacopus Gallus« iz Trsta.

S sosodne strani

SPOMINSKA PLOŠČA NA KRASU

V nedeljo, 14. septembra, bo ob 16. uri slovesno odkritje spominske plošče dr. Dragu Marušiču v Opatjem selu, njegovi rojstni vasi. Spominsko ploščo so vzdali stari goriški študentje, organizirani v svojem klubu v Novi Gorici, s sodelovanjem domačinov Opatjcev.

Drago Marušič se je rodil leta 1884 v Opatjem selu. Po goriški gimnaziji in doktoratu v Pragi leta 1911 je prišel v Gorico za koncipienta in odvetniško pisarno pri dr. Puc. Velike organizatorične sposobnosti so mladega pravnikarja kmalu privedle v ospredje goriškega javnega življenja.

V prvi svetovni vojni je prišel kmalu v rusko ujetništvo. Vstopil je v legijo jugoslovanskih prostovoljcev in je s srbsko vojsko prestopal Kalvarijo preko Albanije.

Nato je sodeloval kot član Jugoslovanskega odbora z dr. Trumbićem v Parizu in na mirovni konferenci, kjer je nastopal kot zagovornik Primorske.

Po vojni se je nastanil v Ljubljani in je postal ban dravske banovine. Izkazal se je kot velik socialno politični dejavnik. Primorski begunci so našli v njem vedno očetovskega dobrotnika. Bil je tudi večkrat minister v takratnih beograjskih vladah. V osvobodilnem gibanju se je Marušič nahajal v prvih vrstah in je vedno zagovarjal koristi Primorske. Po razgibanem in plodnem življenju je umrl 30. septembra 1964 v Ljubljani.

Temu goriškemu politiku in sograditelju Jugoslavije postavljajo goriški stari študentje skromen spomenik. Na proslavi bo govoril zgodovinar in njegov sobojevnik dr. Turk, sledil bo krajši kulturni spored in na koncu ljudsko rajanje.

Še vedno težave s cesto v Sovodnjah

Že dosti se je pisalo, razpravljalo in ugovarjalo o novi avtomobilski cesti, ki bo šla preko štandreškega in sovođenjskega polja proti Soči. Ta važna prometna žila, ki naj bi povezala obe sosednji državi in vmes novo avtomobilsko veliko postajo in industrijsko središče ob Mirenski cesti, je naletela že na nešteto težav. Del krivde pa nosijo tudi projektanti sami.

Ko so naredili načrt, ki bi prerezal sovođenjsko naselje, so se upravičeno uprli naši domačini in občinski upravniki. Predlagali so, naj bi cesta tekla severno od Sovodenj in bi napravila ovinek proti Štandrežu. Proti tej nameri so pa odločno nastopili neposredni obdelovalci zemlje iz Štandreža. Ugovor proti

Po končanih počitnicah se je tudi med goriškimi strankami leve sredine obnovilo razpravljanje o načinu sodelovanja v politično-upravnih ustanovah. V Gorici se nesoglasja teh strank manj opazijo kot v Trzinu ali v Gradiški, kjer se še pogajajo o sestavi občinskih svetov in o izbiri županov.

Prejšnji teden so se zbrali zastopniki tajništva demokristjanske, socialistične in enotne socialistične stranke k razpravi o političnem in upravnem položaju v pokrajini. Izdali so posebno poročilo, kjer izjavljajo, da morejo te stranke sodelovati v krajevnem merilu in izvesti že pred razkolom socialistov sprejete načrte v občinskih upravah. Pokrajinska tajništva omenjenih treh strank bodo ostala v trajnih stikih, da se bodo medsebojne obveznosti točno izpolnjevale brez vmešavanja v sklepe posameznih strank, ki se tičejo izbire svojih zastopnikov v posamezna upravnna telesa.

Komunistična stranka soške pokrajine pa je izdala svojo objavo, da je treba poiskati nove zveze za levo sredinsko večino. Zlasti v občinah Trzin, Gradiška in Krmin. Politični položaj in zlasti delavski položaj se bo izboljšal, tako pravijo, ko bodo socialisti in demokristjanska levica odpravili stare oblike in anahronistični protikomunizem.

V sedanjem sorazmerju političnih moči poedinih strank v naši pokrajini pa je tak poziv še brez pomena.

—o—

ZGODOVINSKO-FOLKLORNI SPREVED

Goriške jesenske prireditve v okviru turistične ustanove Pro loco so že v teku. Začele so se z veliko »šagro« mestne četrti Podturen ali pri svetem Roku.

Nadaljevale se bodo v soboto, 6. t. m., s šagro, plesi in zabavami mestne četrti »na Gradu«. Trajala bo ves teden.

V soboto 13. septembra pa se bodo že začele zbirati v Gorici folklorne skupine za veliki nastop, ki je napovedan za nedeljo, 14. Že v soboto zvečer bosta imeli godbi iz Lienza in Bocna velik koncert na Travniku.

V nedeljo proti večeru se bo pa razvila po obeh korzih proti Travniku dolga povorka zgodovinskih in folklornih skupin. Doslej jih

Iz Goriške

Razvoj odnosov med strankami

je prijavljenih 24, med temi štiri iz Avstrije in štiri iz Jugoslavije. Sprevod bosta snemali tudi italijanska in jugoslovanska televizija. V začetku spreveda bo jezdil znameniti goriški grof Henrik II. s sijajnim spremstvom v fevdalnih nošah iz 14. stoletja. Za njim pa bodo uvrščeni fevdalni podložniki iz raznih mestnih četrti v pisanih tedanjih oblekah. Posebno mesto v sprevodu bo zavzemalo odposlanstvo iz mesta Lienza v Pustriški dolini, odkoder so prišli goriški grofje.

Na Travniku bosta postavljena dva velika odra za oblasti in za »goriškega grofa«, kjer bodo tudi nastopale falklorne skupine. Pod nebo bodo švigali umetni ognji. Zvečer pa bo v veliki telovadni dvorani drugi folklorni in glasbeni spored.

PTIČJI SEJEM

Letošnja ptičja razstava in semenj svelega Jerneja, ki je star že nad sto let, je dosegel lep uspeh. Domači in tuji razstavljalci so namestili kletke in utice ob vseh stezah in po drevesih županskega parka. Ptičjih pevec in eksotičnih krilatcev je bilo okrog 15 tisoč. Največ kanarčkov, kosov in drozgov. Nekateri posebno lepi in izvežbani kljunčki so dosegli tudi 30 tisoč lir prodajne cene.

Med oglašujočimi in božajočimi melodijami, kar vsevpred, so prodajali tudi vse močnejše priprave za ptičje love in njih domača prebivališča ter prehrano. Razstavo so si v nedeljo, 31. avgusta, ogledali tudi oblastniki. Ta dan je bilo tudi razdeljevanje nagrad in diplom. Te so prejeli vsi udeleženci sejma. Za kanarčke sta dobila prvo in drugo nagrado Goričana Scarto in Medeot. Druge nagrade so šle po večini v Videm.

Popoldne je nastopila v parku — po daljšem premoru — tudi goriška mestna godba na pihala. Med poživilnimi stojnicami se je pa razvilo prav živahno gibanje.

Sejem in razstavo si je ogledalo nad šest tisoč ljudi.

PRITOŽBE OBČINARJEV

Skupina naših bravcev s severnega mestnega dela in še posebej b. Livade nam piše: »Pritožiti se moramo zaradi čudnega odnosa služba smeti v našem okolišu. Občinska služba za čiščenje mesta in odnašanje smeti posluje tudi po ulicah okoli Livade; sicer bolj redko, a vendar. Toda to delo opravljajo uslužbenci-smetarji samo pri nekaterih hišah, kamor dostavljajo pločevinaste nabiralnike in jih odvažajo s posebnim tovornjakom.

Dosti hiš pa še vedno pogreša to službo, ki je za čistočo in zdravje tudi tega mestnega dela izredne važnosti. Nekateri družine so že več kot pred enim letom vložile prošnje za odpravo smeti. Na ponovne pritožbe odgovarjajo pristojni uradniki na občini, da je treba še čakati in čakati, ker da menda manjkajo potrebne priprave za odvoz in da bodo že prišli tudi pritožniki na vrsto.

Vprašamo županstvo, kdaj se bo to zgodilo in ali bo res treba čakati spet eno leto, da bodo zginili tudi kupi starih škatelej, razbitih steklenic, cunj in druge šare po naših ulicah.

novi trasi, ki bi prizadela precejšnjo površino njihovega polja, so poslali vsem pristojnim oblastem in sovođenjskim občinarjem. Nova cesta, ki je še nerodeno dete, je na ta način povzročila spor med dvema našima sosednima krajema. Vsak ima svoj prav in vsak bo moral nekaj odstopiti. Treba se je pogovoriti in najti neko rešitev, ker prej ali slej mora priti do nove avtomobilske ceste.

Da bi prišlo do pametnega sporazuma, je povabila sovođenjska občina Kmečko društvo iz Štandreža na razgovor, ki bi gotovo prinesel obojestransko koristno rešitev. Štandrežci pa niso prišli na razgovor, češ da niso imeli časa. Napovedano je novo posvetovanje prizadetih pri deželni upravi v Trstu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pesmi Edvarda Kocbeka v nemškem prevodu

27. septembra letos bo dopolnil slovenski pesnik, pisatelj in esejist Edvard Kocbek petinšestdeset let. Le malo pred tem jubilejem je izšel v nemščini izbor njegovih pesmi pod naslovom »Die Dialektik«. Izšel je kot prvi zvezek zbirke »Ars poetica«, ki jo je začel izdajati Horst Heiderhoff Verlag v Frankfurtu ob Maini v Zahodni Nemčiji. V nemščino sta prevedla Kocbekove pesmi Janez Gradišnik, ki je sicer na glasu kot najboljši prevajavec iz tujih literatur v slovenščino, in Dieter Leisegang.

Ta nemška izdaja izbora Kocbekovih pesmi je zasluženo, vendar pa tudi nekoliko pozno priznanje za pesnika, ki je ena najbolj reprezentativnih osebnosti slovenske literature zadnjih desetletij, obenem pa tudi ena najbolj značilnih osebnosti evropske in svetovne literature sodobnosti. Če bi bila izhajala Kocbekova dela v izvirniku v enem izmed velikih evropskih jezikov, na primer v angleščini, nemščini, francoščini ali tudi španščini, bi bil Kocbek danes gotovo svetovno znan pisatelj in njegova dela bi prevajali v mnoge jezike. To bi se bilo zgodilo tudi v primeru, da bi bile slovenske in jugoslovanske ustanove, ki jim je zaupana kulturna propaganda v tujini, posvetile večjo pozornost in vnemo seznanjanju tujega sveta s tem slovenskim pesnikom, ko pa je znano, da majhni jeziki danes niso več ovira za prodor literatur v svet. Saj se s sorazmerno lahkoto uveljavljajo v svetu celo Islandci, Madžari, Finci in Turki, katerih jeziki so v Evropi dosti manj znani kakor slovenščina, ki je eden izmed velike družine slovanskih jezikov. Toda dejstvo je, da smo Slovenci sami doslej vse premalo storili, da bi seznanili Evropo z najboljšim, kar premore sodobna slovenska literatura, ne le s Kocbekom, ampak tudi z nekaterimi drugimi pisatelji in pesniki, kot na primer z Balantičem, Kajuhom, Udovičem, C. Vipotnikom, Pregljem, Majcenom, Bevkom, Kovačičem, Pavletom Zidarjem in drugimi.

Doslej so bile razne Kocbekove pesmi prevedene

v hrvaščino, češčino, danščino, norveščino, italijanščino in še v nekatere druge jezike. Vendar je ta nemška knjiga njegovih pesmi prvi samostojni knjižni prevod iz Kocbekovih del, ki je izšel v kakšnem tujem jeziku. To ni uspeh samo za Kocbeka, ampak za vso slovensko književnost, zlasti ker tokrat ne gre za prevod v kak majhen vzhodnoevropski jezik, ampak za prevod v nemščino, ki je svetoven jezik, in ker je izšel prevod na Zahodu.

Marsikomu se bo sicer zdel naslov zbirke v nemščini — Die Dialektik — malo posrečen, celo suhoparen, ker preveč spominja na marksistični filozofski sistem. Toda naslov se nanaša na Kocbekovo pesem »Dialektika«, ki je izšla v njegovi zbirki »Gроза« in ki v resnici izraža grozo nad »bistrim« pojmovanjem dialektike. Glasi se:

Gradbenik podira hiše,
zdravnik približuje smrt
in poveljnik požarne brambe
je skriti vodja požigalcev —
pravi bistra dialektika;

in sveto pismo pravi podobno:
kdor je zgoraj, bo spodaj,
in kdor je poslednji, bo prvi.
Pri sosedu leži nabita puška,
pod posteljo se skriva mikrofoni
in hčerka je obveščevalka.
Soseba pa zadene kap,
mikrofonu odpove elektrika
in hčerka hodi k spovedi.
Vsakdo se obesi kostrunu na trebuh,
ko se tihotapi iz Polifemove votline.
Iz cirkuškega šotora slišim
razglašeno nočno glasbo,
mesečniki hodijo po visoki brvi
in krilijo z negotovimi rokami,
pod njimi pa vpijejo prijatelji,
da bi jih do kraja prebudili,
kajti kdor je zgoraj, mora doli,
in kdor spi, naj zaspi še trdneje.

V oceno smo prejeli:

Boris Pahor: »Odisej ob jamboru«. Glose in polemični zapiski. Založil »Zaliv«, Kosovelova knjižnica 1. Trst 1969. Cena 1000 lir.

»Srečanja«. Leto IV. 1969. Julij 1969. Revija se dobi v Tržaški knjigarni.

Vloga folklorne v literaturah majhnih narodov

Za slovensko pripovedništvo je značilno, da je bil folklorni element v njem v preteklosti zelo močan in je delno še danes. Na to so razni kritiki že mnogokrat opozorili.

Močan folklorni značaj pa imajo tudi literature drugih majhnih narodov in zlasti tudi literature novih afriških in azijskih držav. Tako npr. mnoge mlade afriške literature sploh ne obsegajo drugega kakor prikaze folklornih motivov, literarne predelave pravljic in epskih ljudskih pesnitev. Literature manjših evropskih narodov so bile na taki stopnji v prvi polovici preteklega stoletja in delno tudi še pozneje, povsem pa se niso te folklorne poteze nikoli znebile. Seveda najdemo folklorne poteze tudi v literaturah mnogoštevilnih narodov, vendar pa v mnogo manjši meri.

Enega izmed vzrokov za krepko vlogo folklorne v

slovenski literaturi kot tudi v literaturah drugih majhnih evropskih narodov, kot Fincev, Flamcev, Slovakov, Hrvatov, Srbov, Bolgarov, Albancev, baltskih narodov, Armencev in Georgijcev, je iskati v vplivu nemške romantike, ki je poveljevala ljudske tradicije in tisto, kar imenujemo folklor — ljudske pesmi, pregovore, pravljice, ljudsko nošo in običaje, stare tradicionalne poklice, kot npr. čebelarje, planšarje, pastirje, kmete, vozarje in tako naprej, pa tudi ljubezen do vsega, kar je zvezano s preteklostjo in narodno zgodovino. V tem je videla romantika izraze narodnega značaja in samobitnosti.

Tu pa smo že pri drugem, sodobnejšem vzroku folklornega elementa v literaturi pri Slovencih in pri mnogih drugih maloštevilnih, pa tudi večjih narodih. Med take literature moramo prišteti tudi češko, madžarsko in ukrajinsko. S poudarjanjem svoje narodne folklorne, ohranjene ali pretekle, hočejo namreč ti narodi poudariti svojo narodno samobitnost in izvirnost. To je bilo ali se je zdelo potrebno predvsem pri tistih narodih, katerim so drugi, sosedni in večji narodi odrekli pravico do obstoja in zanikali njihovo narodno samobitnost. To se je dogajalo v povsod v Evropi, zlasti pa v nekdanjem avstro-ogrskem, ruskem in turškem imperiju. Tako so Rusi v dobi carjev dosledno odrekli Ukrajincem pravico do lastne narodnosti in jezika, še bolj pa seveda do lastne države. Tako so ukrajinski pisatelji v obrambo svoje narodnosti poudarjali ukrajinsko folkloro, to je tisto, kar jih je že na prvi pogled razlikovalo od Velikorusov. Tako ni čudno, da so poveljevali kozaštvo, zlasti takoimenovano zaporoško kozaštvo. To je zapustilo znatne sledove tudi v slovenski literaturi, saj so se mnogi pisatelji pred prvo svetovno vojno vneli za ukrajinske pesnike in pisatelje, zlasti za Ševčenka, in si nadevali psevdonime po kozaških priimkih, kot Silvin Sardenko, ki se je v resnici pisal Merhar; pa tudi Janez Evangelist Krek se je ves predal kozaški romantični folklori. Pri Čehih je še »dobri vojak Švejk« odmev folklorne v književnosti. Finci so poudarjali svojo folkloro v obrambo pred grozečim porusenjem, Madžari v obrambo pred nemštvom in pred slovansko govorečimi narodi ter Romuni, ki živijo okrog njih, Flamci pa pred Francozi oziroma francosko govorečimi Valonci, ki so dolgo ogražali flamsko narodnost in jezik. Značilno pa je, da so igrali čisto folklorni elementi mnogo manjšo mero pri majhnih skandinavskih narodih. Norvežanih, Švedih in Dancih, ker se ti zaradi svoje stare državne samostojnosti in jasno začrtanih mej niso čutili narodnostno ogrožene od sosedov.

Medtem ko se je slovenska literatura že v precejšnji meri znebila folklornega elementa, ki je še čisto prevladoval v Finžgarju, pa folklor še močno prevladuje pri Bretoncih in drugih majhnih narodih, ki se niso dosegli političnega priznanja svojega naroda in ki so jezikovno in narodnostno še zelo ogroženi.

Česeji o slovenskem časopisnem jeziku

Že skoraj vse letošnje leto objavlja znana slovenistka profesorica Breda Pogorelec, ki jo poznamo po njenih predavanjih tudi v Trstu, v nekem ljubljanskem dnevniku eseje o moderni slovenščini, pod naslovom »O časopisnem jeziku«. Ti eseji, o katerih je upati, da bodo izšli tudi v knjigi, so kar najaktualnejša in najzanimivejša razglabljanja o današnji slovenščini. Breda Pogorelec se ne omejuje na to, da bi opozarjala na jezikovne napake, ki jih delajo časnikarji v naglici ali zaradi premajhne jezikovne kulture, ampak posega mnogo globlje, v samo strukturo moderne slovenščine, v njenega duha, v njeno izvirnost, bi lahko rekli. Predvsem neprestano opozarja na neločljivo povezanost med kulturo in jezikom. Ni možna prava kultura brez kultiviranega jezika. Tako piše v enem zadnjih esejev med drugim:

»Ko razmišljam o tem, si dopovedujem, da jezikovna kultura pravzaprav ne more biti drugačna od tiste splošne kulture, ki naj bi bila značilna, »i-pična«, če hočete, za naš dobri, prijazni, »mali« slovenski svet. Dala sem ta »mali« v narekovaj, saj je to zastarelo razkazovanje menda splošne narodne bolečine, ker nas je nekaj manj kot pripadnikov nekaterih drugih narodov okrog nas, pošteno solzavo in neokusno, pa tudi v globokem nasprotju z vsem, kar razglajamo o našem sodobnem življenju in njega redu. Pri tem ne gre za tisto blodno misel o prepotrebni naslonitvi maloštevilnega ljudstva na številčno močnejšega, če se le da »sorodnega« zaveznika, ki bi nas storila večje, misel, ki je v prejšnjem stoletju pustila najmočnejše sledove v knjižnem jeziku in je ostala bolj ali manj nejasna tudi v zavesti naših ljudi do danes, in ki je blodna pravzaprav samo v tej predstavi in v tej obliki... Ta zoprna fraza o naši majhnosti, maloštevilnosti, ali kakor lahko prebiramo in slišimo v razpravah in sestavkih in ki

nikakor ne vsebuje tudi misli o zavezanosti ne preveč številnega naroda da bi v družbi številčno močnejših vendarle prispeval primeren delež v zakladnico človekovega ustvarjanja, je v velikem nasprotju z nešo narodno zgodovino, ki jo nasploh bodisi premalo poznamo ali pa jo šele danes razkrivamo brez primesi občutka, da, nas je »malo«. Žal se zdi — nadaljuje Breda Pogorelec — da je naša zgodovina v novi zasnovi še vse premalo izrabljena za oblikovanje slovenske zavesti. Če vzamemo samo zgodovino knjižne besede — skoraj od naselitve sem, zadnjih štiristo let pa nepretrgoma je to ljudstvo oblikovalo svojo kulturno besedo — res da po svojih pismenih in po večini visoko kulturnih predstavnikih. Le tako je mogoče razumeti, da so bila četudi namenska — polemika se zdi nesmiselna, čeravno jo naša znanost o literaturi še zmeraj opravičuje — to je za versko življenje napisana besedila, napisana zmeraj ustrezno šegi dobe in da so dosegla raven, ki jo je bil zmožen ustvariti pisec. Pa si to vedenje kljub mikavnosti spoznanja le s težavo utira pot med privzgojenimi predstavami o takoimenovani »skromni« književnosti, s katero da je slovenski človek s Trubarjem šele »ječlaj« spregovoril...»

Pogorelcova nato podrobneje analizira jezik v slovenskih dnevnih in časopisnih besedah. Kriva in biča njegove napake, ki so delno posledica premajhne jezikovne izobrazbe, delno pa posledica dejstva, da morajo časnikarji prevajati vse novice iz srbohrvaščine, ker daje jugoslovanska agencija Tanjug vse novice samo v srbsko-hrvatskem jeziku. Zaradi tega pride pogosto do prav hudega mrcvarjenja slovenščine v listih. Pri tem Breda Pogorelec ponovno poudari, da je nedopustno deliti življenje in delo na takoimenovano kulturno in nekulturno. Kulturno mora biti vse človekovo delo, mišljenje in izražanje.

Sodobno kmetijstvo

Dva vroča problema držav EGS

Meseca oktobra bi moralo priti v Evropski gospodarski skupnosti do liberalizacije na vinarskem področju, do katere pa prav gotovo ne bo prišlo tako hitro, ker je Italija postavila zahteve, ki so ta sektor pahnilo v precejšnje težave. Oglejmo si stanje, ki vlada na tem področju v Italiji, in skušajmo osvetliti ozadje, ki je pripeljalo Italijo do tega koraka.

Glavni problem, ki razdvaja duhove, je problem uporabe sladkorja. O tem se dolgo govori, toda nejasno in dvoumno, namesto da bi se priznalo, da to vprašanje resnično obstaja ter, da ga je treba disciplinirati v primerih, ko ni drugega izhoda. To pa takrat, ko res ni drugega poti, npr. tedaj, ko kvaliteta vina zaradi slabih vremenskih razmer ali drugih neugodnih okoliščin ne dosežejo pri naravnem vrenju predpisane najmanjše alkoholne stopnje, kot določa zakon o vinih iz zaščiteneh področij. V teh primerih vzpostavi 15-20 odst. dodatek sladkorja potrebno alkoholno stopnjo, ne da bi pri tem prišlo do sprememb značilnosti vina. Ob istem dodatku sladkorja bi vino iz južnih krajev z visoko alkoholno stopnjo zgubilo svoje značilnosti, s čimer bi bilo razvrednoteno.

Iz tega sledi, da je treba, kot predpisuje francoski Code du vin, omejiti uporabo sladkorja samo na najbolj kvalitetna vina z natančno določljivo primerov in dopustne količine sladkorja. Ne sme se pa dovoliti, da bi dodajali sladkorja navadnim vinom, kot predvidevajo zakonodaje nekaterih dežel Evropskega skupnega trga, ker pač tu ne gre za probleme kvalitete in uravnovešenosti bistvenih značilnosti vina. Za navadna vina naj pride slej ko prej v poštev rezanje z vini visoke alkoholne stopnje. Vinogradniki z juga

imajo torej prav, ko protestirajo proti poskusom, da bi uzakonili uporabo sladkorja, saj bi s tem prišli ob velika tržišča.

Ostane pa problem, kako nadzorovati prodajo sladkorja. Vendar to ni tako zapletena zadeva, da se ne bi mogla urediti. Saharoza ni namreč nobena droga. Sicer pa, ali nima vsak drogerist spremnice za sladkor? Da bi pa prepovedali uporabo sladkorja v kletarstvu samo zaradi strahu pred prestopki, se nam ne zdi pametno.

Hujša je odločitev, da Italija noče ustaviti širjenja trtnih nasadov. Italija je država, ki pridelava največ vina na svetu (nad 70 milijonov hl) in ki kar naprej veča vinogradniško površino.

Vinogradi se širijo na vse strani in če se ne bo povečal izvoz, na katerega odpade samo 4 odst. celotne proizvodnje, bo Italija kmalu zašla v hudo krizo. Toda poleg na skrb, kako prodati tako ogromno količino vina, morajo v Italiji sedaj misliti tudi na zaščitena kvaliteta vina. Če ne bo končno prišlo do omejitve pri trtnih nasadih, bo Italija kmalu preplavljena od vin, kar bo imelo negativne posledice tudi na kvaliteta in zaščitena vina, ki pa se glede cene in kvalitete ne morejo kosati s francoskimi. Zahtevati pri tem svobodo do novih trtnih nasadov po vsem ozemlju EGS, pomeni iti naproti anarhiji, kajti EGS je že danes glede vina povsem samozadostna. Bojazn nekaterih in dvom v pravilnost italijanskega stališča se nam iz tega zornega kota pokažeta kot upravičena. Bržkone niso tisti, ki so odgovorni za italijansko agrarno politiko pri EGS, dovolj preverili splošnih razmer v državah EGS na tem področju in posebno pa ne na svojem.

PRIDELKOV NE SMEMO UNIČEVATI

Na priporočilo Evropskega parlamenta in nemške vlade je komisija Evropske gospodarske skupnosti predlagala, da bi uničevanje odvečnega sadja, ki so ga umaknili s tržišča, bila v bodoče prepovedana. Komisija svetuje sledeče rešitve:

- odvečno sveže sadje naj bi razdelili socialnim skupnostim kot šolam, bolnišnicam, vojski itd.;
- sveže sadje naj bi prededali v konzerve ali sadne soke, ki bi jih ravno tako razdelili med socialne skupnosti;
- podpirali naj bi domačo uporabo vsaj nekaterih odvečnih pridelkov oziroma v primeru hude krize, naj bi nekateri sploh ne obirali.

ELEKTRONSKI RAČUNALNIKI V KMETIJSTVU

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo iz Reggio Emilije je v sodelovanju z institutom za kmetijsko računovodstvo bolonjske univerze priredilo srečanje o kmetijskem računovodstvu. Prof. Antonietti z bolonjske univerze je kot glavni predavatelj poudaril pomen računovodstva za uspešno poslovanje. Omenil je, da je na podlagi podatkov, ki so jih dobili preko vodenja raznih skupin kmetijskih obratov, lažje priti do koristnih zaključkov glede bodočih gospodarsko-podjetniških odločitev.

S pomočjo kompjuterjev bi kmetijstvo prišlo do hitrega in cenene računalništva in smotrnega vodenja podjetij.

S kolkovanjem papirjem (takoimenovano »carta da bollo«) zasluži italijanska država 250 milijard na leto, to je 2,5 odst. vseh državnih dohodkov. Zato je tudi razumljivo, da tega davno zastarelega nesmisla ne odpravijo, kljub vsem protestom.

Iz Gorice

VPISOVANJE V TRGOVSKO ŠOLO

Opozarjamo starše in dijake, da traja vpisovanje v slovensko državno trgovsko šolo od 1. do 25. septembra. Vpisovanje je vsak dan od 9. do 12. ure na šolskem tajništvu, kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila.

Letos bo imela šola tudi drugi razred, prihodnje šolsko leto pa bo še s tretjim razredom popolna.

Upanje je, da bo letos dobila tudi svoje nove prostore v središču mesta.

VPISOVANJE V DOM

Ravnateljstvo Slovenskega dijaškega doma v Gorici sporoča, da so v teku vpisovanja v ta zavod za šolsko leto 1969/70. Prošnje je treba spisati na posebnih tiskovinah, ki se dobe pri upravi Dijaškega doma ul. Montesanto vsak delavnik od 10. do 12. ure. Prošnje za notranje in za zunanje gojence, se sprejemajo do izpolnitve razpoložljivih mest v zavodu.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Devin - Štivan

USTANOVILO SE JE NOGOMETNA EKIPA

V nedeljo, 26. oktobra, se bo začelo redno tekmovanje tretje amaterske nogometne lige. V devinsko-nabrežinski občini predstavlja letos precejšnjo novost nastop ekipe novoustanovljenega športnega društva Devin-Štivan. Z velikim trudom in finančnimi izdatki (samo vpis ekipe je stal 105 tisoč lir) se je športnemu društvu posrečilo, da je konkretiziralo željo tukajšnje mladine, željo, ki jo je gojila vsa povojna leta. Če so se namreč naši mladinci hoteli udeleževati v tej ali katerikoli športni panogi, so se morali doslej zatekati k raznim društvom v Trzinu ali Trstu. Ko se jim je sedaj ponudila priložnost, so zato vsi z velikim veseljem in navdušenjem pristopili k devinskemu društvu. Pozitiven odmev je med pripravljalnimi deli imela nabiralna akcija, ki jo je izvedlo društvo. Premagane so bile tudi razne birokratske in druge težave, kar se je treba zahvaliti prizadevanju društvenega predsednika Draga Legiša in podpredsednika Vilka Metlikovca.

V sredo, 3. t. m., so se na nabrežinskem občinskem igrišču začeli skupni treningi in priprave za prve nastope v prijateljskih tekmah. Tako je med drugim bil predstavljen igralec ekipin trener, ki je začasno Aldo Botticelli, bivši igralec CRDA iz Trziča. Tehnični vodja pa je društveni odbornik Ferruccio Kocman iz Štivanja. V zdravstvenem pogledu bo ekipo negoval dr. Just Gruđen iz Nabrežine.

Po prvem skupnem treningu je trener bil zadovoljen s fizično kondicijo moštva in zlasti s požrtvovalnostjo, ki so jo pokazali vsi igralci. To sta lastnosti, ki sta poleg velikega čuta za

disciplino potrebni, če se hoče ekipa uvrstiti na častno mesto na lestvici in če noče razočarati svoje publike, kar je še posebno važno. Domači publikli se bo ekipa prvič predstavila v nedeljo, 21. t. m., na nabrežinskem igrišču v prijateljski tekmi z nogometno ekipo iz Nabrežine, ki bo letos nastopala v drugi amaterski ligi. Devinska ekipa se bo nato pomerila v prijateljskih tekmah z moštvoma iz Starancana in Romane iz Trziča. Ti društvi sta namreč brez kakršnegakoli finančnega bremena odstopili dva svoja igralca, sicer naša domačina, Igorja Mervica in Andreja Tavčarja, ki sta izkušena napadavca, kakršnih devinska ekipa nujno potrebuje.

Upamo, da bo novoustanovljena ekipa s svojimi nastopi izpolnila pričakovanja naše publike. Zato ji tudi želimo mnogo uspehov v bližnji športni sezoni.

Lucijan Kocman

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli počastili spomin naše drage

LUCIJE ŠTOKA

Posebna zahvala domačinom s Kontovela in Proseka, častiti duhovščini, pevskega zboru Vasilij Mirk, cerkvenemu pevskega zboru ter številnim darovalcem cvetja.

Kontovel, 31.8.1969.

Mož Jernej, otroci z družinami, brat, sestre in ostali sorodniki

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 7. septembra, ob: 8.00 Koledar; 8.30 v Rojanu; 9.50 J.S. Bach: korala za orgle. Igra Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve Bergant; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Zgodba o zavistnih sestrah«; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Dragutin Dobričanin: »Skupno stanovanje«, veseloigra; 17.20 Revija orkestror; 18.00 Simfonična pesnitev; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Sound canes in jutri; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklor (Reharjeva); 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba. Lebič: Ekspresije za klavirski trio. Igra Trio Lorenz. 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 8. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin - (17.35) Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »Monte Sabotino«; 18.50 Antologija angleškega bluesa; 19.00 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znani motivi; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Glasba od vsega sveta; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov; 21.35 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti; 22.20 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 9. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncertisti naše dežele. Duo Perpich-Passaglia; 19.25 Beat ansambli; 19.45 Cerkevni zbor od Sv. Ivana pri Trstu, vodi Željčič; 20.00 Šport; 20.30 Gotovac; »Ero z one-ga sveta«, opera; 22.45 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 10. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Najlepši trgi Italije; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (27) Marconi iznajde brezžični telegraf; (17.55) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Ljudske pesmi; 18.55 Millerjeve jazzovske skladbe; 19.10 Higiene in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 20.30 Simf. koncert. Slovenske fillarmonije. V odmoru (20.55) Za vašo knjižno polico; 22.10 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 11. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Umetniki o sebi; »Ksenija Vidali«; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi - (17.35) Otroci na počitnicah; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 18.45 Ruski ljudski plesi; 19.10 Iz mitologije Ilma; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo. 20.00 Šport; 20.30 Pierre Augustin Beaumarchais; »Materina krivda«, drama; 22.30 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 12. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Kam v nedeljo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (28) »Thompson odkrije elektron«; (17.55) Naši športniki; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojo; 19.10 Pesniški nazori včeraj in danes; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 »Beri, berirožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe; 21.35 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 13. septembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Tone Penko »Gozdni sadeži«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji; 16.05 V 3/4 taktu; 16.45 Čirule-čarule, pesmi, igre in pravljice za otroke; 17.00 Poje Sarah Vaughan; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; (17.45) Moj prosti čas; (18.00) Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Revija zborov Slovenske prosvetne zveze iz Trsta; 19.10 Umetniki o sebi: »Stanko Malič«; 19.20 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Tončka Curk; »Vitez Erazem Predjamski« Radijaska drama; 22.00 Vabilo na ples; 23.00 Zabavna glasba.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJIBibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ ■ 30 ■**

1966

JADRANSKI koledar 1966. S knjigami Prešernove in Mohorjeve družbe. (Ureditev Jože Koren. Osnutek za platnice Rafael Perko. Vinjete Robert Faganel. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis«. (XXXII) + 272 + (I) + (XXXII) str. oglasov + 1 pril. + ovoj. 23 x 16,2. Ilustr.

262

KOLEDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1966. [Uredil Maks Komac.] Goriška Mohorjeva družba. (Tiskarna Budin.) 166 + (I) str. 24 x 16,5. Ilustr.

263

TRINOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1966. (Urejuje Rado Bednarik.) Gorica. Izdavalci v Belgiji. Tisk. Budin. 127 + (I) str. + ovoj. 14,8 x 10,3. Ilustr.

264

1967

JADRANSKI koledar 1967. S knjigami Prešernove in Mohorjeve družbe. (Uredil Jože Koren. Osnutek za platnice Rafael Perko. Vinjete Robert Hlavaty. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis« (1966.) 273 [I] str. + [20] str. oglasov + ovoj. 22,7 x 16. Ilustr.

265

KOLEDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1967. [Uredil Maks Komac.] Gorica. Izdala Goriška Mohorjeva družba. (Natisnila tiskarna Budin) 1967. (Dotiskan 1966.) 150 + (II) str. + ovoj. 24 x 16,8.

266

TRINOV koledar za Beneške Slovence. Leto 1967. (Urejuje Rado Bednarik.) Gorica. Izdali delavci v Belgiji. Tisk. Budin [1967]. 115 + (I) str. + ovoj. 14,8 x 10,4. Ilustr.

267

1968

JADRANSKI koledar 1968. S priloženimi knjigami Prešernove družbe, Mohorjeve družbe, Mladinske knjige. (Uredil Jože Koren. Osnutek za platnice Rafael Perko. Vinjete Robert Hlavaty. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis«. (XXXII) + 283 + (XVII) str. + ovoj. 23 x 15,8. Ilustr.

268

KOLEDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1968. [Uredil in osnutek ovitka Maks Komac.] Gorica. Izdala Goriška Mohorjeva družba. (Natisnila tiskarna Budin) 1968. (Natisnjeno 1967.) 166 + (I) str. + ovoj. 24,2 x 17.

269

TRINOV koledar za navadno leto 1968. (Urejuje Rado Bednarik. Gorica.) Samozaložba (Natisnila tiskarna Budin.) 126 + (II) str. 14,8 x 10,4. Ilustr.

270

1969

JADRANSKI koledar 1969. S priloženimi knjigami: Mladinske knjige in Prešernove družbe. (Uredil Jože Koren. Osnutek za platnico Rafael Perko. Vinjete Demetrija Čej. V Trstu. Založništvo tržaškega tiska pod pokroviteljstvom Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu. Tiskarna »Graphis«. (XXXII) + 286 + (II) + (XVI) str. oglasov. + ovoj. 23 x 15,8. Ilustr.

271

KOLEDAR Goriške Mohorjeve družbe za leto 1969. [Uredil Maks Komac. Platnice Peter Komac.] Gorica. Goriška Mohorjeva družba. (Natisnila tiskarna Budin) 1969. 204 + (II) str. 24,2 + 16,7. Ilustr.

272

TRINOV koledar za navadno leto 1969. (Urejuje Rado Bednarik. Gorica.) Samozaložba. (Natisnila tiskarna Budin.) 126 + (II) str. 14,8 x 10,8. Ilustr.

273

Konec

ŠTUDIJSKI DNEVI V DRAGI

(Nadaljevanje s 3. strani)

oblikuje taka vodilna elita, ki bo sposobna najti rešitev glavnim problemom, kateri se danes postavljajo celotnemu slovenskemu narodu. Kar zadeva manjšinsko vprašanje, pa je predavatelj ponovil svojo misel, po kateri je treba čimprej ustanoviti skupen forum, ki bo za vse pripadnike slovenske manjšine predstavljal tudi avtoriteto.

O isti temi je nato govoril inž. Dušan Nendl, koroški rojak, ki pa živi in deluje v Aachenu (Zahodna Nemčija). Njegova izvajanja so bila predvsem zato zanimiva, ker je tudi sam, kot že prej Boris Pahor, močno poudaril vlogo in funkcijo značaja slovenskega človeka na narodovo usodo. Inž. Nendl pa je poleg tega orisal vlogo strank in političnih organizacij v zamejstvu, zlasti na Koroškem, in je v tej zvezi predlagal tudi nekaj konkretnih ukrepov.

Zadnji je o zahtevni temi govoril pisatelj Franc Jeza, čigar pogledi na slovensko politično problematiko so tako znani, da jih ni treba tu ponavljati. Jeza pa je, kot vedno, dokazoval, da more vse slovenske probleme rešiti le slovenska država.

O vseh treh predavanjih bi si dovolili le kratko opombo. Zdi se nam, da je bila pover-

jena omenjenim predavateljem pretežavna naloga. Šlo je namreč za probleme, ki so pretežno politične narave, oziroma zahtevajo predvsem političnih razglabljanj, česar očitno ni mogoče pričakovati od ljudi, ki najbrž nimajo prevelikih pretenzij na področju dnevnih politike, kajti njihovo področje je predvsem literarna ustvarjalnost. V tem vidimo tudi vzrok, da je med izvajanjem večkrat prišla do izraza pesimistična nota, oziroma da je bila slovenska stvarnost, kakršno smo slišali v predavanjih, bolj odraz govorniških čustev in, če hočemo, tudi goreče ljubezni do slovenstva, kot pa niz objektivnih dejstev. Ne glede na to moramo priznati, da so bila predavanja zanimiva in konec koncev tudi koristna za izobražence, ki hočejo naši splošni stvari koristiti in se ne zadovoljujejo z ustaljenimi, več ali manj konformističnimi frazami.

Na splošno pa lahko rečemo, da so tudi letošnji študijski dnevi uspeli in izpolnili pričakovanja zares številnih udeležencev.

D. L.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst